

Predsednica Republike Slovenije

URAD

**Nagovor predsednice republike Nataše Pirc Musar
na slovesnosti
ob 80. obletnici začetka množičnih deportacij Judov iz Lendave**

26. april 2024

Velja govorjena beseda.

Spoštovani gospod župan,
spoštovani potomci žrtev holokavsta,
cenjene gostje in spoštovani gosti,
dame in gospodje.

Zahvaljujem se vam, gospod župan, za vabilo na današnjo, zelo posebno slovesnost v spomin na izgon tedanjega judovskega prebivalstva iz Lendave in širšega Prekmurja.

Prav sem, kjer smo se danes zbrali, so zgodaj zjutraj na današnji dan v letu 1944 prignali lendavske Jude, ter jih v pičlih dveh dneh izgnali. Celotne družine so bile čez noč primorane zapustiti svoje domove, njihova lastnina pa je bila zaplenjena.

Pot judovskih izgnancev se je nadaljevala v koncentracijsko taborišče Auschwitz. Redki so preživeli in zelo malo se jih je odločilo vrniti v rojstni kraj.

Danes vemo več o tem grozljivem in hipnem izbrisu tedanje judovske skupnosti tudi zaradi avtorja razstave, gospoda Borisa Hajdinjaka, kot tudi vseh strokovnjakov, ki so preučevali življenje in izgon judovske skupnosti iz Prekmurja. Nekateri ste danes tu z nami in dovolite, da se vam za vaš pomemben doprinos zahvalim. Tako vemo, da je roka nacizma izbrisala pomemben del družbenega tkiva regije. Čez noč je bila ta osiromašena, čez noč ni bilo več uglednih meščank in meščanov, ki so skozi rodove prispevali h gospodarskemu in kulturnemu življenju krajev, kjer so živeli.

Prav je, da se jih spominjamo in da si skozi na razstavi prikazane slike in pripovedi priključimo v spomin njihove obraze in imena. Imena ljudi, civilistov, ki si tiste vojne niso želeli. Ki si zla, ki ga je pokvarjeni človeški um sposoben ustvariti, niso želeli izkusiti.

Je tudi opomin, da se to zlo ni začelo 26. aprila 1944, temveč že veliko prej. Začelo se je z besedo sovraštva, ki je prerasla v čedalje hujši pogrom proti Judom po vsej Evropi in nato do njihovega množičnega iztrebljanja v »tovarnah smrti«, to je bilo tudi taborišče Auschwitz. Šest milijonov judovskih žrtev holokavsta je večni opomin človeštvu, kam lahko vodita nestrpnost in sovraštvo do »drugega«.

Danes, 80 let pozneje, se zdi, da to zlo postaja del vsakdana. Ponovno smo priča porastu nesprejemanja drugačnosti. Populizem in radikalizem, ki hodita z roko v roki, sta na pohodu. Zaradi dogajanja na Bližnjem vzhodu se danes krepi antisemitizem, tudi tu, pri nas. Če se bodo napetosti v regiji krepile, lahko morda že jutri pričakujemo tudi hkratni porast islamofobije.

Spoštovani,

povsem se zavedam, da različno vidimo in razumemo zlo in odgovorne zanj. A zlo je zlo. In tu želim biti zelo jasna: jasno moramo ločiti krivdo Hamasa za poboje v Izraelu 7. oktobra lani in krivdo odgovornih za smrt, lakoto in trpljenje civilnega prebivalstva v Gazi od vseh muslimanov ali judov, ki živijo med nami ali drugod po svetu v miru in strpnosti z drugim prebivalstvom.

Kolektivizacija krivde zgolj na podlagi etnične, verske, jezikovne ali katere koli druge osebne okoliščine je ne samo globoko napačno početje, ampak je tudi zelo nevarno širjenje predsodkov in zavračanja »drugega« in drugačnega.

In vendar smo v zadnjem času žal zaznali približno dvajset antisemitskih napadov in incidentov po vsej Sloveniji, večinoma so jih povzročili neznani storilci. To je nesprejemljivo in zavržno. Slovenski Judje so državljani Slovenije, kot vsi drugi državljani imajo ustavno pravico, da svobodno izražajo in negujejo svojo kulturno ali versko pripadnost. V primeru verbalnih ali drugačnih napadov so polno upravičeni do zaščite države, tudi pravosodnih organov.

Zato pozdravljam sprejetje strategije za boj proti antisemitizmu konec lanskega leta, na podlagi katere se bodo državni organi lahko še učinkoviteje odzivali na pojave antisemitizma, tako s spominskimi prireditvami, na kakršni smo se zbrali danes, z ozaveščanjem, kot tudi s potrebnim kazenskim pregonom odgovornih za dejanja nestrpnosti in sovraštva.

Spoštovani,

danes smo tu, da počastimo spomin na prekmurske žrtve holokavsta. In v tem spominu je tudi naša globoka zaveza, da nikoli in nikjer ne dopustimo zdrsa, ki iz človeka potegne tisto najslabše. Ne pozabimo, to se vedno začne z besedo in dejanji sovraštva.

Ko človek seje sovraštvo in zlo, se zemlja trese pod težo njegovega brezsrdnega divjanja, za katerim ostajajo le ranjene duše in uničene sanje. Tega si ne želim in vem, da si tega ne želi velika večina prebivalcev našega planeta.

In dovolite, da zaključim s pozivom k potrebni enotnosti zoper radikalizem in pojave antisemitizma. To velja najprej za politiko. Želela pa bi si, da bi bila bolj enotna tudi judovska skupnost v Sloveniji. Delitve nas samo slabijo, le enotni smo močnejši.